

דוקא בללורך שבת נריך כיצוי והדלקה שנית, אצל לא כשהדליק לנר חנוכה. וכן ז"ל גם ברשב"א להמעין בדבריו ז"ל. וק"ק איך הדליק ללורך שבת בחוץ. ואפשר כשנדקדק תיבת מתחילת ה' יפורש, שמתחילה הדליקה בפנים ללורך שבת ואח"כ הוציאה לחוץ במקום נ"ח טרם נתקדש היום, ולמ"ד הדלקת נר שבת לא איקרי קצלה, או דאירי בהתנה.

גמ'. ועוד מדקא מברכינן וכו'. מכאן ראה למ"ש הרא"ש בפסחים דקמזרינן במלות דדיקה על ציעור חמץ משום דדיקה תחילת ציעור, דאל"כ מאי ראה, דלמא לעולם הנחה עושה מלוא, והא דקא מזרינן להדליק, דמתחילה מדליקין ואח"כ מניחין וכמ"ש הרשב"א, אע"כ ז"ל דאפ"ה הוי מזרינן להנחה משום שההדלקה לורך הנחה, ודו"ק.

תוס' ד"ה שמע מינה וכו'. וא"כ מותר להדליק מנר לנר. עיין לעיל דדבריהם כאן יפורשו ללדדין, או מנר לנר ממס לתי' א' ... יפורש מנהג המחמירין ללדדין.

גמ'. אשה ודאי מדליקה וכו'. פי' ואינה כחש"ו, דכיון דמחוייבת בדבר, הרי היא ... ומדלקת בשביל כל בני הבית, כמו אישה, הבעל הבית.

רש"י בד"ה אכסנאי. אורח. שנתאכסן אצל זה"ב, ובעגלה על הדרך כשהוא כל הלילה, פשיטא שנריך להדליק בעגלה³³. ורש"י דנקט לקמן [ד"ה הרוואה] בפפינה, היינו כשאין לו נר³⁴. וטעם חיוז אכסנאי, אע"ג שאין לכל הבית אלא פתח א', מ"מ הרי הוא חייב במלות נר חנוכה, שהרי גם בשעת הסכנה מניח על שלחנו, ללא בשביל ציטול הטעם יתצטל המלוא. והנה ר' זירא לא פליג על רב שבת, אלא דמפרש ליה, ועי' דרי"ף ורא"ש דצ"ש לו פתח מיוחד חייב צנר חנוכה לצדו, ואע"ג דזה מצוה לקמן בכל חצר שז"ל צ' פתחים, אפשר דקמ"ל כאן לענין ממון, דכל מחיר הנר חנוכה חייב האכסנאי לחודא, שהרי אילו לא בא אחדא לדשא, וליכא פתח.

תוס' ד"ה מריש וכו'. עי' רש"א. והנה פשוט דריב"ל לא איירי בשבת, שהרי קאמר כל השמנים כולן יפין לנר וכו', ואנן תנן לעיל לא בשמן קיק וכו' [ופשוט דריב"ל לא ס"ל כר"ה דלעיל כ"א סוף ע"א], ומינה דאצי קאי אריב"ל. גם מדהדר אשומשמי, אע"ג דלר' טרפון אינו מותר אלא זית, ג"כ מוכח דאירי צנ"ת, דאין לדחוק דריב"ל קמ"ל דיחיד ורבים הלכה כרבים, וכדאיחא בצרכות לענין נוסחת צרכת המוציא, ללא משום כך שייך למיהדר תדיר צנר שומשמי, אך מדיהיז רבה טעמיה משום דמשך נהוריה משמע דאירי לענין נר שבת, דלנר

הנחה עושה מלוא באמת יאל, והש"ס חדא מינייהו נקט, ורק משום דאירי בהדלקה עושה מלוא, נקט הנפקותא בהדליקה חש"ו, או ללא שייך למימר אם הניחה חש"ו יאל, שהרי אפי' לא הניחה כלל ג"כ יאל אי לאו משום הרוואה דללורכו נקט לה, וזהו צנר מפורש בש"ס לעיל, ודו"ק.

רש"י בד"ה היה תפוש נ"ח. בידו משהדליקה עד שכבתה. שאם הונחה קודם שכבתה קיים מלות הנחה, ואע"ג דשיעורא משתקע החמה עד שתכלה הרגל מן השוק, מ"מ כמו דקיי"ל כבתה אין זקוק לה, בחוץ השיעור, ואע"ג דלא דלקה כל זמן השיעור, ה"ה בלא הונחה כל השיעור. והנה הש"ס הוכיח מדרבא דהנחה עושה מלוא, אצל עדיין י"ל דגם הדלקה עושה מלוא, ותרמי צעין, או דרבא מספקי ליה. וזה יש להוכיח ג"כ מלישנא דצרייתא דלעיל נר חנוכה מלוא להניחה על וכו', מדלל תניא מלואה על וכו', ש"מ דהנחה ג"כ עושה מלוא, אלא דצרייתא י"ל דצדיעצד אינו מצרך שנית, אצל מדרבא שמענו ללא עשה כלום ומצרך שנית, ורבא פירושא דצרייתא קמ"ל.

בד"ה אא"ב הדלקה עושה מצוה משו"ה לא עשה ולא כלום דכיון דזו היא וכו'. משמע דרש"י לא גרים בש"ס הדלקה במקומה צעין, ואמת סברא זו חדית לן הש"ס להס"ד ללא ידע לפרש טעמא דרבא, אצל במסקנא מנ"ל להמציא סברא חדשה דצעין הדלקה במקומה, ולכן החליט הש"ס דגם לדין בהדלקה עושה מלוא טעמא דרבא ע"כ משום הרוואה וכו', ע"ס.

ב"ג, א'. רש"י בד"ה עששית וכו'. והא דנקט ריב"ל צכה"ג, אפשר משום דלא שכיח שלא יכובה בכל היום מהאנשים העוזרים ומהרות. או אפשר משום דשלא לשם מלוא חסור צרה"ר, וכדלעיל סוף דף כ"א. בד"ה דולקת. שהדליקה למצות חנוכה וכו'. רבותא קמ"ל ומכ"ש ללורך שבת ומכ"ש לדבר הרשות, וזהו פשוט גם להתוס'. והא דנקט ריב"ל בשבת, ולא נקט צימי החול, אפשר דקמ"ל דבשבת שייך דין זה, שלא יכול לכבותה צום השבת, משא"כ בחול, כיון דמותר לו לכבות נרה וכדי להרויח השמן עד הערב להדליק נ"ח שנית, מי זה ... שרגא צטיהרא מאי מהני, ולהכי נקט דוקא בשבת. תוס' ד"ה מכבה וכו'. קושייתא אלישנא דש"ס אלא אי אמרת הנחה עושה מלוא, דמשמע צלי שום ספק, דאי הוי יכול לפרש דהש"ס פירושא קמפרש, דריב"ל ודאי הדלקה עושה מלוא ס"ל, דאי יש להסתפק אם הנחה עושה מלוא, אז הוי נריך תרווייהו, אזדא ליה קו' התוס'. בא"ד. לצורך שבת וכו'. עי' מהרש"א. ואפשר שכוונתו דרש"י ותוס' לא פליגי למ"ד הנחה עושה מלוא

34. והמהרש"ם נימק שהיו אז הספינות פתוחות בלא קירוי והרוח מנשב ולא היה בגדר בית כלל.

33. כן הכריעו גם המהרש"ם ח"ד סי' קמ"ו, וערוך השלחן תרע"ז ס"ה.

בא"ד. ובדיו הוא עיקר הכתיבה. ה"ד דהמ"ל דהא תנן כותבין בדיו לכתיבה, אלא דעדיפא מיניה הקשו.

רש"י בד"ה הרואה וכו'. באחת החצרות וכו'. כ"ל. **בא"ד.** שלא הדליק בביתו עדיין וכו'. משמע א"ע"ג שעתיד להדליק. ושיטה זו אינו מוצא ברש"א, והו"ד דעה ג'. גם לא אחי שפיר הא דסיים רש"י או ליושב בספינה, משמע שגם צעיד לא ידליק, דוקא, וגם בפירש"י בסוכה שם השמיט תיבת ע"י י"ן, והו"ד שיטת הרש"א ור"ן.

בד"ה מאי ממעט. המדליק בשאר ימים איזו מן הג'. והה"ד הרואה איזו מן הב', אלא דרש"י צא לפרש שלא תטעה לומר דשאלת הש"ס מאי ממעט הרואה מן המדליק כמ"ש רש"י בד"ה הרואה.

בד"ה כל וכו'. אבל זמן וכו'. אבל צאמת לא היה קו' הש"ס אלא דנמעט ג"כ נס, אבל לא דנמעט נס ולא זמן, דאין כאן סברא שנמעט נס יותר מזמן, אלא דרש"י צא לומר דלמסקנא דחדית לן כל יומא איתיה, לא שייך תו להקשות אי הכי זמן נמי.

בד"ה מערבין בו. עירובי חצירות ותחומין. ע"י תוס' ר"פ בכל מערבין, והנה דין זה תנן חדא זימנא התם ל"א, א'. וכן הא דמצרכין עליו ומזמנין עליו, בר"פ ג' שאללו, וכן הא דצין השמשות, בסוף פירקין, אלא דאגב אורחא תני כל דיני דמאי.

בד"ה ומברכין עליו. המוציא. רבותא קמ"ל, לא מיציעא דהוא דאורייתא, לא מצטלינן מצות צהמ"ז דאורייתא בשביל איסור דרבנן דמאי, אלא אפי' צרכת המוציא דרבנן (שהק"ו נדחה כמ"ש התוס' ר"פ כיצד מצרכין) דשייך הם אמרו והם אמרו, אפ"ה מצרכין ומזמנין עליו קמ"ל דמיקרי אפי' קביעות. ונ"ל דחדא מחברתה, דהיינו צרכת הזימון מצרכת המוציא, וכן צהיפוך, לא הוי ילפינן, ואנטריך למיתני תרווייהו. ועכ"פ מוכרח לפירוש זה דצטבל אין מצרכין המוציא, ולהרמב"ם [הל' צרכות פ"א הי"ט] אפי' צהמ"ז אין מצרכין צטבל, ואפשר דגם רש"י ס"ל הכי. ועכ"פ שיטת הרמב"ם מוכרח צמתני' דמאי דהכא לפירש"י. אבל הרר"ש פ"י דמצרכין עליו פירושו להוציא אחרים, או לענין צהמ"ז דטעונה כוס. והתוס' ישנים פ"י דמצרכין עליו פירושו צג', וכל זה דלא כרמב"ם, ועיין.

בד"ה והיה מחניך קדוש. ולא יראה וכו'. אמת דהכי איתא צ"ס צ"ק קי"ד, צ'. ואפשר דכאן קמ"ל הש"ס א"ע"ג דהך עשה דוהיה מחניך קדוש קאי אמקרא שלפניו וכסית את לאתך [דצרכים כג', יד], וכדאי צ"ס צרכות כ"ה, א' לרצא לענין נואה עוברת, אפ"ה קאי

חנוכה מאי איכפת לן צמשך זמן רצ אחר שעבר זמן שיעורא דצרייתא דלעיל, לכן הוכיחו התוס' מדיהיז טעמא דזית משום דליל, מאי הוצרך לרצא טעמא חדתא, כיון דמשמע צמתני' דטעמא דמוצחא דזית, משום שנמשך אחר הפמילה. והנה למסקנא חזינן עכ"פ דעדיף לנ"ח שמן דליל ומשיך יותר מצליל שאינו משיך. מכאן משמע קצת דהמשך הזמן הוא יותר מצוה מן המוצחא. ולפ"ז אסור לכבותה אחר שדלק כל זמנה, א"ע"ג שידליק מהשמן ללילה אחר, ונ"ע. גם משמע שמצוה למלאות כל הנר שמן, דאל"כ מאי איכא צין שומשמן לשמן אחר, שהרי יכול לתת לחוכה שמן אחר כדי שידליק כל זמן שדולק שומשמן צכמות זה.

רש"י בד"ה לגבל וכו'. ונותן בו שמן וכו'. ר"ל שמן הנזכר, שמן זית, וא"צ לכפול.

בד"ה לעשן. נמי וכו'. כוונתו דהאיציעא אי מחמירין גם לעשן דליהוי זית, או רק לגבל, דאל"כ אלא דהאיציעא קאי ג"כ לגבל, א"כ פליגי צר זוטרי³⁵ וצר זוטרא, דלצר זוטרא א"צ לגבל שמן זית, ולא נפשטה האיציעא, ואין זה צמסמעות לשון הש"ס כלל, א"ע"כ צ"ל דפשיטא ליה להש"ס דלגבל צריך שמן זית, והאיציעא אי דלעשן נמי צריך, ואיפשטא דצריך, וצר זוטרא קיצר וצכלל ר' ק', ודו"ק.

בד"ה שרף. גומא וכו'. ע"י לקמן כ"ו, א' הצרי אינו אלא שרף הנוטף מעלי הקטף, ומצוה צפירש"י כרימות [ו', א'], דצלשון המקרא לחוד נטף, וצלשון משנה וצרייתא וגם צקרא צרי, והוא הנוטף מאילן ששמו קטף, וצלע"ז נקרא הנוטף גומ"א, והיינו שרף או סירו"פ, דצר שמן הנוטף מהעץ. וע"י לקמן סוף דף כ"ה שריחו נוטף, והיינו דמפרשי התורה הראשונים כתבו שיקר מאד. ותימה הוא לפירש"י שיצטרכו זה לתוך הדיו, משא"כ לפי התוס' כאן דס"ל דרצ הונא כאן דקרי ליה שרף קטף אינו אותו שרף הנוטף מעלי הקטף דאיירי ביה קרא ומתניתא כלל, ודו"ק, ונ"ע.

תוס' ד"ה כל וכו'. בפ"ב דגיטין בכל וכו'. וא"ע"ג דתנן ג"כ הכי לקמן כ"ד ומפ' לה הש"ס ג"כ הכי, וגם מיייתי התם ג"כ הך דמי עפלא כשר וכו', אפ"ה נקטו הך דגיטין משום הא שכתבו התוס' אח"כ ועוד דכשר משמע דיעבד וכו', ודוחק.

בא"ד. ודיו נמי אין זה מי עפצין שרגילין להניח בהן גומא וכו'. מכאן מוכח דעיקר קו' התוס' על רש"י כמ"ש התוס' אח"כ, דאין דרך להניח גומא לתוך דיו שלנו, דאל"כ עדיין יש לפרש כוונת רש"י דשרף קטף דהיינו גומא יפה לתוך הדיו.

35. כ"ה בכ"י, וע"י בסדר הדורות בשם ספר מלא רצון כי הם שני אמוראים, וגירסתנו בשתי המימרות שמואל בר זוטרא.

36. ראה שפת אמת.

בד"ה חצור וכו'. שיש לבית וכו'. ע' תוס' לעיל כ"א, ב' ד"ה מלוא וכו', ומצואר שם.

בא"ד. שהבית חלוק וכו'. פי' להס"ד במשלה בעלמא. בד"ה מוב' רוחות. א' בצפון וכו'. לכאורה פירושו לרבותא, ומכ"ס א' בצפון וא' בדרום, דודאי העובר בצפון אינו רואה נר שצדדים, וסייך חסד. חזל קשה בצדדים ח', ב' אריז"ל חסור לעבור אחורי צדדים וכו', ולא למתן חלל דליכא פתחא אחרינא, דמשמע שהיפוך משמ"ס כלן, ואמרי כי היכי דהאי פתחא לא חלליק וכו'. לכן י"ל דדוקא בצפון ומורה דאפשר לראות במורה גט להעובר בצפון והוא לא ראה דלא חס לידקק ומשדמ, חזל במורה ומעורר באמת ליכא חסדא וכו' דק"ל צדדים, ודו"ק⁴⁰.

בד"ה לחוף וכו'. שיקנה אותה וכו'. פי' את הפתח שיסמך אותה, וא"ל הגירסא שיקנה אותה, קאי חזרה על השדה, דמלכו בש"ס שדה ג"כ לשון נקמה, וכן לקמן בד"ה משה ביטול עניים, מתי יקלור אותה, שיקלור השדה שאלו מניח עליה.

ג"כ. בד"ה יצוי וכו'. למחזורין וכו'. דל"ה ק' קו' תוס' לעיל כ"א, ב' ד"ה מלוא.

בד"ה נשאה וכו'. לאמצעותה וכו'. משמע דקאי אסוף כל תחילה ופתילה שצולמנע הקערה. וגם בזה י"ל כמ"ס הר"ן דלפ' יז הפסוק בללצנע באמצעותה לית לן בה. בד"ה שלום ביתו וכו'. לישב בחושך. משמע דקאי אגור בלי מעודה, ורבותא קאמר דאפי' בלא מעודה ההדלקה בשבת מלוא. וע' תוס' לקמן כ"ה, ב' ד"ה הדלקה. והנה הרשב"א בתחלת דבריו הניח, דע"כ י"ל דגמר שכל הסעודה קאמר, וכוונתו דל"כ ודאי חייב לקנות פת למעודה, ואע"ג דק"ל כבוד יום עדיף, י"ל ג"כ דלחיי שיש לו ב' סעודות ליום ולילה. ועיקר קו' רשב"א ור"ן ור"ס, אי נימא דקידוש על היין (או על הפת) דבר תורה, חזל למ"ד דמדאורייתא א"ל כלל, שהרי קיים מצות זכור בזכירתו בצרכתו, וילפוטא דזכרו כיון לצנון או וקראת לשבת עונג אינו אלא מדבריהם, אין מקום לקושיות. גם אי נימא דיש כח ציד חכמים לעקור דבר תורה בשב ואל תעשה, ג"כ ניחא, ודו"ק. וצין כך וצין כך, אינו מצואר בש"ס אי נר ביתו עדיף מחרווייהו כהדדי או לא, ועיין⁴¹.

תוס' ד"ה הדר וכו'. ולא בהשמים כסאי וכו'. דלא מצינו רמז במורה דמדיר דוחה, אלא מצינו בריש פרק כל המדיר [וצחים פ"ט, א'] ילפוטא מקרא דמדיר קודם.

ג"כ אשלחחריו אערוס. וזה מוכרח, שהרי זהו המאמר כי ה' חלקך מתהלך וכו' ושנ מאחרין, וקמ"ל הש"ס דזהו דרשא דעשה ולאו.

בד"ה ספק וכו'. רש"י מפרש חיצת ספ' ק שהמלוא היא מחמת ספק, אבל חיצת דדבריה"ס מגומגם מאלה, שהרי אין זה של דבריהם, אלא של תורה. ואפי' למ"ד ספק דאורייתא מדאורייתא לקולא ורק מדרבנן הוא לחומרא, עכ"פ מלוא הפרשת דמאי מיקרי ספק של תורה, ואין לפרש דלא כרש"י, אלא דחיצת ספק קאי אהצרכה גופא דמסתפקא לן אי יצרך או לא, וקאמר דצרכה דדבריהם ספק צרכות להקל, דע"ז לא שייך לא בעי צרכי, גם דאם כן מאי הוי דקאמר ודאי דדבריהם בעי צרכי, דאין זה דבר והיפוכו. לכן י"ל דהך ספק דדבריהם הוי כאלו אמר בסיפוק, דבריהם של ספק, פי' מלוא הצאה מכת ספק, אע"ג דהספק הוא ספק דאורייתא, גרע ממלוא ודאי דרבנן, שאין לה שייכות דאורייתא, ולא מצרכינן, והטעם משום דאילו הוי ידעינן שיעשר לא הוי מחוייב לעשר, מאי דלא שייך כן בנר חנוכה. ורצא פליג במעלה מהוסבת, דלדבריה דמאי עדיף, דמשום דהוי ספק דאורייתא (אי לאו דרוב עמי ה"רן מעשרין) והצרכה דרבנן, הוי בספק דאורייתא שמאל אחר בל לו שהוא מדרבנן, דלא מקילינן, וכדק"ל [יו"ד] צמ"ס ג"ז לענין ספק דרובה בעלי חיים חשיבי דכולן אסורות, משא"כ בספק התפלל, דספק דרבנן לקולא, לפיכך ספק צרכות להקל, כן הוא סברת הרשב"א ור"ן, וזהו כוונת ה"ו [או"ח] ר"ס ס"ו, ומ"ס [הט"ו] כמו שהפרשת דמאי, פי' כל מאי שדומה לדמאי, חזל דמאי עצמו קי"ל כרצא. ורמזין פי' דמ"ל לרצא כל מה שגזרו חז"ל מו אינו נכנס בגדר ספק והוי ודאי, וכדפסקינן בשו"ע [יו"ד ס' קט"ו סי"ב] לענין גבינה של עכו"ם ודכוותיה, או דרצא לא פליג כלל, אלא דקמ"ל שינויא אחרינא³⁷.

בד"ה ובעי ברכה. קידוש היום. לכאורה יפלא דקידוש היום ודאי דאורייתא עכ"פ בתפלה³⁸, ומאי פריך הש"ס, דמשמע דפריך מכולהו צרכות יו"ט. אבל באמת י"ל מדנקט יו"ט שני, ע"כ י"ל דקאי על האדינא דידעינן בקציעא דירחא, דפשיטא דלא עדיף השתא ממאי דהוי דינא דיו"ט שני צומן דלא הוי בקיאין, דאל"כ הוי לש"ס למינקט יו"ט של גלויות, צין ראשון צין שני. בד"ה רבא וכו'. חומרא וכו'. וטעם החומרא ע' תוס' לעיל י"ג, א' ד"ה רצא.

37. כ"כ גם הגר"א סי' תרפ"ח ס"ד בדעת הרמב"ם, ראה שם בארוכה.

38. ראה רש"י שבועות י"ג, א' ד"ה לא קרא מקרא קדש, ועי"ש בתוס'.

39. כבר הקשו כן חבל אחרונים, החל מהב"י ס"ס תרע"א, ועי"ש

בא"ד פרסומי נישא עדיף. והראיה מהש"ס דצקוגיין. וסיימו התוס' דעל כן הקדימו של ר"ח וכו'. פי' דמאי אמרת שיקדים קריאת חנוכה משום פרסומי נישא, טפי עדיף שיקדים של קריאת ר"ח כדי להפטיר צנרות ^{ההפסד} דזכריה משום פרסומי נישא.

רש"י בד"ה ולשריפה עומד. שאסור באכילה⁴². כדליתא ציצמות ע"ג, צ' מדכתיב צפסולי מוקדשין שנפדו [דברים ט"ו, כ"ב] צפעריך תאכלנו הטמא והטהור יחדיו, תאכלנו לזה ולא לאחר, ולאו הכא מכלל עשה עשה.

בד"ה שמצוה וכו'. תקלה וכו'. ולקמן [כ"ה, א'] פירש"י עוד בד"ה מלוא דמיה לקודש, וגם התם כוונת רש"י דלאו דוקא שריפה וכמ"ס התוס' שם [בד"ה כן], כמפורש בפירש"י צ"ה כ"ז, צ' [בד"ה חלה] ע"ש, רק דהכא נקט הש"ס ליטנא דציעור, צודאי כל מיני ציעור בכלל, ולקמן דנקט הש"ס ליטנא כשם שמלוא לשרוף קדשים כן מלוא לשרוף תרומה, נקט רש"י משום דמיה לקודש. ודע דהמאור שכתב לקמן [י', צ'] מדפי [הרי"ף] על קושית התוס' [צ"ה שם בד"ה ועל מחלה, דשריפת חלה מוכח מילתא דלשם מלוא שורף, צ"ל דס"ל כהתוס' [שבת כ"ה, ב' בד"ה כן] שכל מיני ציעור אסור חוץ משריפה, דאל"כ אכתי קשה אמאי לא יזינה ויתננה לכלכו.

בד"ה בע"ש. ונמצא שורף קדשים ביו"ט. משמע דמלאכת שריפת תרומה צ"ט, היינו מלאכת שריפת קודש צ"ט, וכן משמע ברש"י לקמן ריש דף כ"ה, וכמ"ס התוס' לקמן ד"ה לפי, ודלא כהר"י שם דגורו רבנן תרומה אטו קדשים. ולכן מ"ס מהרש"א צסמוך צסם רש"י קאי רק אפשטא דגמ', דטעמייהו דחזקיה ואצ"י ורצא ורצא אשי קאי גם אמתני, אבל לא אהך דגורת תרומה אטו קדשים, דצוה לא דייק מהרש"א כלל, אם הוא מטעם צכלל⁴³ ודאורייתא או מטעם גזירה ומדרבנן, ודו"ק היטב צוה.

תוס' ד"ה גזרה וכו'. אך ק' מאי פריך הכא אב"י וכו'. הא דלא ציינו התוס' קושייתם אהא דאמר אצ"י אלא מעתה וכו', ונטרו עד המסקנא שהשיב רבה גזרה וכו', גם הא דלא חשו התוס' מתחלה כמ"ס לקמן וז"ל: ולפ"ו מתיישב ליטנא אלא מעתה וכו', נלע"ד דאי לאו דק' דאצ"י אדאצ"י דלקמן, י"ל דידע אצ"י לפרש הסיפא משום שריפת קדשים, והרישא דצצצת משום גזרת שבת אטו י"ט, שהרי ההדלקה צ"ט שלא לצורך כלל אסור כמו צצצת, ומאי שמדליקין צ"ט לצורך סעודת י"ט על השולחן מצריכין כמו צע"ש, ומעתה כמו שמותר לנו להדליק צע"ש לצורך סעודת שבת צצצת, יטעה הטועה

לומר שמותר ג"כ להדליק צ"ט לצורך סעודת י"ט צצצת, ומאי צינייהו. ואפי' להר"י שבתוס' לקמן דתרומה גזרת קדשים, אין זה גזרה לגזרה, וכמ"ס התוס' צסמוך לרבה, צצצת וי"ט כי הדדי נינהו, וקאי התוס' ג"כ אהא דע"ש עם י"ט גופא. וצוה יוצן שפיר הא דקאמר אצ"י אלא מעתה צ"ט ליטנא וכו', דצצצת לדידי צ"ט אסור משום שריפת קדשים, וצע"ש אטו י"ט, ושייך הכא למיתני דיני י"ט משום טעמא דצצצת, אבל לדידך דאמרת צע"ש הטעם משום שמא יטה, מ"ט דיי"ט, ולא ס"ד דאצ"י דנגזור י"ט אטו שבת, דהא קי"ל צר"פ כל הכלים דלא גזרינן, כמ"ס התוס' לקמן, והכל נישא. אבל אהא דהשיב רבה גזרה י"ט אטו שבת, דע"כ צ"ל דקיצלה מיניה אצ"י, דאל"כ ס"ל לאצ"י אוקימתא חדתא דלא מצינו מיניה רמז לא צסוגיא דלקמן אף לא צסוגיא דהכא, גם צצצת חסדא גופא דקאמר לשמא יטה לא חיישינן, משמע דגזרה י"ט אטו שבת הוי נישא ליה גם לרצ חסדא, ומכ"ס לאצ"י, א"כ ק' קו' תוס' דאצ"י אדאצ"י וממ"נ, או למאי צריך תרמי טעמי צאיסורא דיי"ט, או אמאי לא הוזכר צס"ס פירושא דמתני' דרישא אליצא דאצ"י, ולפ"ו עיקר קושית תוס' אדאצ"י, לא על קושית אצ"י, אלא אצירוצא, ולכן לא ציינו התוס' אקושייתו, אף לא דקדקו צצצת אלא מעתה וכו', ורק התוס' נקטו צקושייתם הא דאמר אצ"י אלא מעתה וכו', שהרי אילו השיב לו רבה טעמא דסיפא משום קדשים, אין כאן התחלת קושית אצ"י, ורק משום קושית אצ"י ותשובת רבה שמעינן דלא נישא ליה לאצ"י טעמא דקדשים, והרי איהו גופא ס"ל לקמן טעמא דקדשים, ודו"ק.

בא"ד. ול"ל האי גזרה דתרומה⁴⁴ אצ"י קדשי"ם אלא וכו'. הך ג' תיבות לא נמצאו צספריס ישינים, אף לא כן גרסו הרש"ל והרש"א, והמדפיסים שגו להכניס כאן פי' מהרש"א צלשון התוס', וטעות גדול הוא. והנה הרש"ל ורש"א מתנצאים צסיגנון אחד, שהתוס' מפרשים דלא כרש"י לקמן ריש דף כ"ה, ואצ"י ורצא לא קאי כלל אחרומה, וממילא לא קשה קושית התוס' אדאצ"י ורצא, ולמסקנא אודא להו רבה ואצ"י ורצא צחדא שיטה [דגזרינן] צצצת שמא יטה וי"ט אטו שבת, ודלא כרצ חסדא, אלא דרש"ל מפרש תיבת גזרה דצתוספות פירושו גזרה דשמא יטה דאירי ציה רבה⁴⁴, ואז צ"ל דתיבות ולי"ת לה"ו וכו' הוי כמו ואית להו, דהיינו דקאי אשלפניו שהקדימו התוס' וז"ל: דאצ"י ורצא לא קיימי אמאי וכו' ולא דלית להו וכו', משום דאי הוי קיימי אמאי וכו' אז הוי צ"ל דל"ל האי גזרה דשמא יטה, וכקו' התוס', אבל השתא דלא קיימי, תו לא אמרינן

43. ר"ל דכל מיני בייעור בכלל האיסור.

44. וכ"כ בתוס' הרא"ש, עי"ש.

42. בסוגיא זו דאין מדליקין בשמן שריפה, האריך רבינו גם בספרו מגו אבות. ולא מה שכתוב כאז כתוב שם.

דל"ל, אלא דאית להו, ודו"ק. והיינו דקאמר רש"ל גזרה, פי' דשמא יטה, וס"ל כרז חסדא, כל זאת ליתא, אלא וכו'. ורש"א פי' דמיצת גזרה פירושו גזרה תרומה אטו קדשים המוצא בתוס' לקמן ד"ה לפי, ולישנא צעלמא הוא, שהרי כוונת התוס' הוא דאצי ורצה ורצה לא ס"ל כלל איסור שריפת תרומה טמאה צ"ט לצורך, לא מדאורייתא ולא מדרבנן. וצין כך וצין כך, דקדוק מצינא אלא מעתה וכו', צ"ל כנ"ל, משא"כ למ"ש התוס' לקמן בסמוך דס"ל לאצי כר"ח אזי מיושב דקדוק מצינא אלא מעתה וכו', אצל צריך לדחוקי כמ"ש התוס' לעיל בסמוך בשם רבינו שמואל, דכאן רצה ולקמן רצה.

ב"ד, א'. בא"ד. ואע"ג דבחלב מהותך וכו'. ע' במהרש"א. ולפ"ז על הש"ס גופא לעיל לק"מ, שהרי יש לחלק צין ג' לצ' גזרות, ולא כן משמע בתוס' ישנים שם במקומו, ומאי מקשים התוס' ישנים שם, שהרי יש לחלק צין צ' לג'. גם התוס' דהכא משמע דהקשו כן רק לרצה לטעמיה, והה"ד לרצה לטעמיה לעיל י"א, צ', וכן התוס' שם בד"ה אמר וכו' ג"כ פירושו לאצי לטעמיה, ע"ש. אך צלמא מפורש בש"ס צ"ה ג', א', וכן בעירובין ד', צ', הלכה מרווחת לכ"ע דלא גזרינן גזרה לגזרה, וצ"ל דהתוס' הקשו שלא תטעה דדוקא צעלמא לא גזרינן גזרה לגזרה, אצל היכא דהגזרה הראשונה הוי משום שמא יטה, כגון הכא וכגון מהותך אטו אינו מהותך ואינו מהותך אטו יטה, שפיר גזרינן, ע"ז כחצו דזה אינו, דיש לחלק צין שמא יטה דהכא לשמא יטה דאחריו. ולפ"ז נהפוך הוא, שהתוס' צחרו להקשות מתערובות חלצ מהותך דלא גזרינן, ולא הקשו מכל גזרה לגזרה דעלמא, משום שהמשיב ישיב שאני שמא יטה, והר"ה חלצ מהותך צעין אסור, ואז הוי צ"ל דיש חילוק צין יטה דהכא ליטה דהתם, והוי צריכי להאריך. ודברי מהרש"א צ"ע כנ"ל. ולהנ"ל דברי תוס' ישנים נכונים.

בא"ד. וק' לרשב"א וכו'. לכאורה ק', שהרי כבר סמכו התוס' דברי רצה אלא דפרק צמה אשה, וא"כ כמו שיתורץ הך דפרק צמה אשה, יתורץ ג"כ הך דרצה. אצל צלמא סמכו התוס' דצריהם כאן עמ"ש התוס' שם ריש ע"ב, דהך דפרק צמה אשה שאני, וא"כ קו' רשב"א קאי אדלעיל שהקושיא במקומה עומדת ארצה דהוי גזרה לגזרה, ואין לדחות ד"ט ושצת כי הדדי נינהו, דאדרבה הא הלכה כצ"ה דלא גזר י"ט אטו שצת, והשתא הקושיא יותר חמורה, שהרי אפי' י"ט אטו איסור דרבנן דשצת לא גזרינן, ומכ"ש י"ט אטו גזר"ה דרבנן דשצת, וא"כ קושיא רשב"א קושיא חדתא, דצלמו הא דלא גזרינן גזרה לגזרה קשה עוד דלא גזרינן י"ט אטו שצת, וע"ז תירצו דאפ"ה י"ל דשאני הדלקה דיש לגזור י"ט אטו שצת.

בד"ה גזרה וכו'. וק' לרשב"א וכו'. ואע"ג דרשב"א גופא כתב לעיל בסמוך דמשו"ה לא מצי לפרושי טעמא דסיפא משום שריפת תרומה טמאה, דמה שייך י"ט למיתני הכא וכו', דמשמע דלמסקנא ד"ט אטו שצת שפיר שייך למיתני י"ט הכא, מ"מ צ"ל דס"ל לרשב"א דאי הוי ס"ל לרצה למסקנא דאין שורפין תרומה טמאה צ"ט משום קדשים, אכתי הוי ק' מה שייך למיתני הכא, כיון דא"צ טעמא ד"ט אטו שצת, ודוחק⁴⁵.

בא"ד. אמאי לא יזיזנה וכו'. וע' בהמאור דצנצק משום דמוכחא מילתא דלמנוה קעסיק מודה רצה, משא"כ בשמן, או דרצה איירי צע"ט וצ"ט מודה. בא"ד. ניהא. ולכלצו דאסור ג"כ, צ"ל או משום דאסור לכלצו אלא רק בשריפה, וכמ"ש התוס' לקמן [כ"ה, א'] ד"ה כך, או לרש"י שכל מיני ציעור מהני, צ"ל כפירש"י שם שהמנוה היא המלכה.

בא"ד. חלה בשבת אטו שמן. מצינא צ"ט טעות הדפוס הוא⁴⁶, דאין לו שחר, גם לא נמלא כן בספרים ישנים וצמהרש"א. וע' במהרש"א דרצה גזר גזרה לגזרה, וצ"ל ג"כ ד"ט ושצת כי הדדי נינהו. וע' לעיל שהחליטו התוס' דרק משום שאין להשוות גזרות חכמים וכו'. ולמהרש"א צ"ל תרתי דוחקי, דגזרינן גזרה לגזרה, וג"כ י"ט ושצת כהדדי נינהו מלצד השני גזרות. ולענ"ד י"ל לפמ"ש התוס' לקמן סוף ד"ה לפי וכו' כיון ש"כ"ל ליהנות וכו', אצל לרצה שאסור להדליק בסעודתו צצת וי"ט צשמן תרומה טמאה, וגם שלא לצורך אסור צ"ט, או משום שהמנוה אינה אלא מדרבנן לרש"י, או להתוס' דהוי דאורייתא, אלא דלא יליף רצה שידחה שריפת תרומה את הללו ד"ט, א"כ נהי דלא שייך לאסור להסיק החלה תחת תצילו אטו שלא לצורך, משום שיכול ליהנות בשריפתו, וכמ"ש התוס', מ"מ שייך למיגזר חלה לצורך אטו שמן שלא לצורך, כיון דלצורכו אסור לרצה, מאי אמרת הא מסתמא יהנה צו לצרכו וישרפנו, ו"א, דהא גם לצרכו אסור, והתוס' לא כחצו אלא משום שיכול וכו', ואיהו לא ידע לחלק צין לצרכו ושלם לצרכו וכו'. התוס' לקמן, והיינו שכתבו התוס' וצריך לדחוק דגזרינן וכו'.

בד"ה תניא וכו'. פי' דהש"ס הוצרך לדחוקי לפרש בהרייתא כך, דאל"כ גם כרז חסדא לא אחיא, וקשיא או רישא דלא כרז חסדא, או סיפא דלא כרצה. ודע דכל דברי התוס' לקמן ד"ה לפי וכו' מקומם מוקדם כאן בהצרייתא. ואפשר משום דבהצרייתא איכא לדחוקי ולומר דשמן של קודש אסרה בהצרייתא, ואע"ג דתרתיה איסורי איכא ציה, איסור מלכה דיו"ט ואיסור הנאה, אפ"ה דלשם מצות הדלקת נר צ"ט קמ"ל דאסור, אצל